

Biblioteka - Twój czas, Twoje miejsce – sprawozdanie z 8 Forum Młodych Bibliotekarzy

Bartłomiej Duda, Piotr Milc

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie

Kto powiedział, że w bibliotece muszą pracować starsze panie w powyciąganych swetrach i za dużych okularach? Kto powiedział, że na bibliotecznych półkach stać muszą tylko przykurzone tomy *Lalki*, czy *Nad Niemnem*, których nikt nie otwierał od kilkunastu miesięcy? Uczestnicy 8 Forum Młodych Bibliotekarzy dowiedli, że wcale tak być nie musi. Przeciwnie, biblioteka to miejsce, gdzie tradycja spotyka się z nowoczesnością. I wcale ta pierwsza nie musi konkurować z tą drugą – przeszłość i przyszłość mogą współgrać dla dobra czytelnika!

Tegoroczne spotkanie Młodych Bibliotekarzy miało miejsce w połowie września w Olsztynie. To w gościnnych murach tamtejszego Uniwersytetu spotkali się pracownicy bibliotek publicznych i naukowych z całego kraju. Przez dwa dni uczestnicy wymieniali się doświadczeniami ze swoich placówek, rozmawiali na temat możliwości rozwoju, awansu zawodowego, brali także udział w warsztatach praktycznych. Całość podzielona została na cztery bloki: *Czas na Ciebie*, *Rusz z miejsca*, *Czas potrzeb* i *Miejsce innowacji*.

Największą popularnością cieszyły się warsztaty: *Bibliotekarz fotografujący contra bibliotekarz fotografowany*. Podczas nich uczestnicy poznawali tajniki fotografii, uczyli się jak zrobić dobre zdjęcie, a następnie zamienili się rolami i... postużyli jako modele dla zawodowego fotografa, który na własnym przykładzie pokazywał, jakie sztuczki mogą być przydatne dokumentując swoje działania w bibliotekach. Uczył także, czego się wystrzeżać i jakie błędy najczęściej są popełniane przy tego typu amatorskich zdjęciach.

Sporą dyskusję wywołały także prelekcje *Wpływ rosnącej popularności self-publishingu na zmiany w środowiskach wydawniczych i bibliotekarskich*, a także *Czy bibliotekarz może być radiowcem?* Kiedyś książki wydawane były tylko przez profesjonalnych wydawców, starannie przygotowane. Autor oddawał swój materiał do wydawnictwa, potem pracował nad nim sztab ludzi, zanim tekst ujrzał wreszcie prasę drukarską. Dziś autor może być równocześnie wydawcą. Mało tego, nie potrzebuje do tego wcale dużych nakładów finansowych, rośnie bowiem popularność tzw. *self-publishingu*. Jedno ze spotkań w ramach Forum było właśnie poświęcone temu zagadnieniu. Bibliotekarze dyskutowali czy tego typu publikacje powinny znajdować się w zbiorach bibliotek, a jeśli tak to na jakich prawach. Poruszona została również kwestia e-booków i innych książek. W panelu poświęconym radiowcom młodzi ludzie z Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie udowodnili, że radiowiec i bibliotekarz to wcale nie takie odległe od siebie zawody. Radio może być dodatkowym sposobem dotarcia do użytkownika, zaproszenia go do siebie, a także promocji literatury i czytelnictwa.

Innym ciekawym spotkaniem była prelekcja: *O specyfice rozmowy z klientem*. Prezentacja miała na celu ukazanie specyfiki aktów komunikacyjnych. Przedstawiono typologię rozmów podzieloną ze względu na relacje, sytuację, cele oraz organizację.

Na wstępie omówiono podział ze względu na relacje. Relacje zostały podzielone na symetryczne (oparte na równości) i asymetryczne (oparte na nierównym statusie, np. urzędnik - petent, bibliotekarz - czytelnik). Przedstawione zostały również role społeczne między rozmówcami (agent - klient). Została podkreślona różnica pomiędzy agentem i klientem. Agent to osoba na stałe związana z instytucją, posiadająca fachową wiedzę. Klient natomiast posiada czasowy związek z instytucją, pełni tymczasową rolę „cywilną”, ma mniejsze kompetencje. Asymetria często przejawia się w języku używanym przez urzędników. To oni kontrolują rozmowę oraz jej temat oraz jako osoby dominujące mają odpowiednie kompetencje do podjęcia decyzji w danej sprawie. Oni także decydują o atmosferze rozmowy (luźnej bądź napiętej). Osoby podporządkowane formułują prośby, poddają się kontroli rozmowy, poddają się decyzjom, mówią ciszej, niepewnie oraz często chaotycznie. Następnie ukazano formy przemocy symbolicznej, do której dochodzi w relacji agent – klient. Podkreślono, iż takiej przemocy dopuszcza się na kliencie świadomie lub nieświadomie agent, który ustanawia prawa oraz czuje się pewnie na swoim terytorium. Klient może czuć się nieswojo ze względu na nieznanne mu otoczenie. Przemoc taka przejawia się w języku agenta: fachowym, trudnym i nieprzystępnym dla przeciętnego użytkownika, bezosobowym, zdominowanym przez nakazy lub zakazy.

Następnie odniesiono się do relacji panujących w bibliotece pomiędzy bibliotekarzem a czytelnikiem. Bibliotekarz (agent) został przedstawiony jako osoba wcielająca się w różne role społeczne podczas rozmowy z czytelnikiem (klientem). Na przykład w trakcie zwrotu lub prolongaty książek, bibliotekarz staje się niejako urzędnikiem wykonującym czynności administracyjne. Przy wypożyczaniu konkretnego egzemplarza wciela się w rolę sprzedawcy. Może również pełnić rolę doradcy w chwili, gdy czytelnik nie wie, jaką książkę chce wypożyczyć.

W podsumowaniu zwrócono uwagę na rolę społeczną bibliotekarza, który na terenie biblioteki staje się gospodarzem podejmującym gościa – czytelnika. W związku z tym powinien on unikać form przemocy symbolicznej oraz ułatwiać osobom odwiedzającym bibliotekę korzystanie z jej zasobów.

Kolejne wystąpienie *Mobilność bibliotekarza = zadowolenie czytelnika* dotyczyło szkoleń oraz stażów krajowych i zagranicznych dla studentów i bibliotekarzy.

Studentom zaproponowano program unijny Erasmus+. Jest to projekt, który ma na celu zwiększenie wiedzy i zawodowych umiejętności oraz wspieranie modernizacji systemów kształcenia i szkoleń. Program rusza w 2014 roku i potrwa do 2020. Następnym z przedstawionych programów był Campus Europae. Odróżnia się on od Erasmusa między innymi tym, że studenci mogą spędzić dwa lata w danej uczelni, poznając lepiej język i kulturę wybranego kraju. Następnie przedstawiono możliwości dokształcania dla pracowników bibliotek szkolnych, pedagogicznych oraz publicznych. Bibliotekom szkolnym i pedagogicznym został przedstawiony portal eTwinning, będący miejscem, w którym nauczyciele i bibliotekarze mogą realizować wspólne projekty i szkolenia z innymi placówkami krajowymi i zagranicznymi. Omówiono program Comenius, który wspiera m.in. wymianę zagraniczną uczniów i kadry nauczycielskiej, staże w szkołach lub innych instytucjach, pomaga w tworzeniu partnerstwa między placówkami, tworzy projekty i sieci wielostronne.

Dla bibliotek publicznych zaprezentowano program Sister Libraries. Jest to program współpracy bibliotek publicznych z placówkami w innym kraju uczestniczącym w projekcie. Został on zorganizowany przez organizację europejskich bibliotek publicznych NAPLE Forum (National Authorities on Public Libraries in Europe). Organizacja ta ułatwia kontakt pomiędzy bibliotekami oraz pomaga w ustaleniu form współpracy. Następnie omówiono Program Rozwoju Bibliotek. W ramach projektu do bibliotek dostarczany jest nowy sprzęt elektroniczny, organizowane są szkolenia i warsztaty dla

bibliotekarzy, przyznawane są granty na realizację ciekawych pomysłów. Program jest skierowany głównie do bibliotek publicznych w małych miejscowościach.

Pokrótce omówiono również inne programy, takie jak na przykład: Fundusz Stypendialno-Szkoleniowy czy Fundusz Partnerski Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy.

Warsztat *Ochrona danych osobowych na co dzień – nic trudnego a ważne* dotyczył wprowadzenia do zagadnienia ochrony danych osobowych w bibliotekach. Pokrótce została omówiona *Ustawa o ochronie danych osobowych z 29.07.1997* oraz *Ustawa o bibliotekach z 27.04.1997*. Zaprezentowano także serwisy internetowe, w których można znaleźć informacje dotyczące ochrony danych osobowych. Wśród nich był m.in.: eduGIODO Portal Informacyjny. Serwis ten umożliwi samodzielne pogłębianie wiedzy z zakresu poruszanego zagadnienia. Filarem drugiej części wystąpienia była dyskusja między uczestnikami warsztatu a prowadzącą. Dzielono się przemyśleniami oraz przytaczano rozwiązania stosowane w swoich bibliotekach.

Dosyć nietypową formę zwiedzania miasta zaproponowali organizatorzy na wieczór. Zamiast tradycyjnej wycieczki uczestnicy Forum zostali zaproszeni do planetarium, wszak Olsztyn to miasto Kopernika. Tam dosyć nieoczekiwanie okazało się, że mistrz Astronomii od kilku wieków zalega ze zwrotem książki, o którą właśnie postanowił upomnieć się Międzyplanetarny Zespół Rewindykacyjny. To w rękach uczestników Forum leżał od tej chwili los naszej planety. Podzieleni na zespoły musieli przemierzać Olsztyn, wykonywać różne zadania, przy okazji poznając historię i zabytki miasta. Za poprawne wykonane zadania na trasie gracze uzyskiwali fragmenty rewersu, który na końcu trzeba było złożyć w całość, a następnie odnaleźć odpowiednią książkę. Podczas kończącego wieczór koncertu i kolacji okazało się, kto zadanie wykonał najszybciej i najlepiej. Na szczęście zagubiona książka została zwrócona i Ziemia uniknęła zagłady.

Ósme Forum wypadło bardzo dobrze, a tymczasem trwają już przygotowania do dziewiątego forum, tym razem w Gorzowie Wielkopolskim.

Bibliografia:

[1] *Campus Europae*. In *Politechnika Łódzka* [online], 2013 [dostęp: 2013-11-27]. Dostępny w World Wide Web: <http://erasmus.p.lodz.pl/inne-programy/60-campus-europae>.

[2] *Comenius* [online], 2013 [dostęp: 2013-11-27]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.comenius.org.pl/menu-glowne/o-programie>.

[3] *eTwinning* [online], 2013 [dostęp: 2013-11-27]. Dostępny w World Wide Web: http://www.etwinning.net/pl/pub/discover/what_is_etwinning.htm.

[4] *8. Forum Młodych Bibliotekarzy w Olsztynie – warsztaty edukacyjne* [online], 2013 [dostęp: 2013-11-27]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.sbp.pl/fmb/informacje>.

[5] *Program Rozwoju Bibliotek*. In *Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego* [online], 2013 [dostęp: 2013-11-27]. Dostępny w World Wide Web: <http://frsi.org.pl/program-rozwoju-bibliotek/>.

[6] *WEWelcomeEurope.com* [online], 2013 [dostęp: 2013-11-27]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.welcomeurope.com/european-funds/erasmus-813+713.html>.

Fot. 1. Biblioteka UMW w Olsztynie. Fot. P. Milc.

Fot. 2. Uczestnicy Forum. Fot. Archiwum UWM.

Fot. 3. Uczestnicy Forum. Fot. Archiwum SBP.

Fot. 4 i 5. Gra Miejska. Fot. Archiwum SBP.

Fot. 6. Warsztaty podczas Forum. Fot. Archiwum SBP.

Informacja o autorach:

mgr Bartłomiej Duda – pracownik Oddziału Udostępniania Zbiorów Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, tel. 12 662 63 73, e-mail: bartlomiej.duda@libpost.up.krakow.pl.

mgr Piotr Milc - pracownik Oddziału Informacji Naukowej Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, tel. 12 662 63 72, e-mail: piotr.milc@libpost.up.krakow.pl.